روزنامه همدان پیام
ویژه‌نامه تحلیلی، اطلاع‌رسانی، آموزشی
ضمیمه پنج‌شنبه‌های روزنامه همدان‌پیام
صاحب امتیاز و مدیرمسئول: نصرت... طاقتی احسن
سردبیر: ..... یدا... طاقتی احسن
پنجشنبه ـ ۱۶ مهرماه ۱۳۹۴
ضمیمه شماره ۲۴۶۸
پیام آدینه
۰۹۱۸۳۱۵۱۴۳۷
تلفن:۳۸۲۶۴۴۳۳ (۰۸۱)
دورنگار: ۳۸۲۷۹۰۱۳ (۰۸۱)
لیتوگرافی و چاپ: پیام رسانه (همدان)
نشانی: همدان، خیابان مهدیه، روبروی دبیرستان شریعتی، ساختمان پیام
www.hamedanpayam.com (سایت)
info@hamedanpayam.com (ایمیل)

به مناسبت ۲۴ ذی‌الحجه

جریان مباهله و مفاد قرارداد پیامبر(ص) با مسیحیان

بیست‌وچهارم ذی‌الحجه نه‌تنها روز مباهله و روز نزول آیه «تطهیر» بر قلب مبارک پیامبر(ص) است بلکه در این روز حضرت امیرالمؤمنین(ع) در حال رکوع انگشتری خود را به سائل داد و آیه «اِنّما وَلِیُّکُمُ اللهُ...» در شان ایشان بر قلب نازنین پیامبر(ص) نازل گردید.

مباهله پیامبر(ص) با مسیحیان نجران

در سال دهم هجری (۶۳۲ م) که پایه‌های حکومت اسلام کاملا مستحکم شده بود، پیامبر گرامی اسلام حضرت محمد(ص) به موازات مکاتبه با سران دول جهان و مراکز مذهبی، نامه‌ای نیز برای اسقف نجران «ابو حارثه» فرستاد و اهالی آن منطقه را به اسلام دعوت کرد. متن این نامه بدین شرح است: به نام خدای ابراهیم و اسحاق و یعقوب. این نامه‌ای است از محمد پیامبر(ص) و فرستاده خدا به اسقف نجران. خدای ابراهیم و اسحاق و یعقوب را حمد و ستایش و شما را از پرستش و عبادت بندگان به پرستش خدا دعوت می‌کنم؛ شما را دعوت می‌کنم که از ولایت بندگان خدا خارج شوید و تحت ولایت خداوند در آیید و اگر این دعوت را نمی پذیرید، باید به حکومت اسلامی جزیه (مالیات) بپردازید، وگرنه با شما اعلام جنگ می‌کنم. والسلام.

فرستادگان حضرت محمد(ص) وارد نجران شده و نامه حضرت را به اسقف نجران دادند. اسقف نامه را با دقت خواند. وقتی از محتوای نامه مطلع شد، وحشت عجیبی سراپای وجودش را فرا گرفت. شخصی را نزد «شرحبیل بن وداعه»، که شخصی با درایت و کاردان بود، فرستاد و او را به خدمت فرا خواند و نظر او را درباره نامه پیامبر جویا شد. شرحبیل گفت: ما مکررا از پیشوایان مذهبی مان شنیده ایم و به این مطلب یقین داریم که خداوند به حضرت ابراهیم وعده داده است که نبوت را از نسل اسحاق به فرزندان اسماعیل منتقل کند و هیچ بعید نیست که محمد همان پیامبر موعود باشد. با این حال، این یک مسئله مذهبی و مربوط به نبوت است و من در اینگونه مسائل نظری ندارم؛ اگر از امور دنیوی بود، بدون شک اظهار نظر می‌کردم و از هیچگونه تلاشی فروگذار نمی‌کردم اسقف به دنبال دو نفر دیگر به نام‌های «عبدالله بن شرحبیل» و «جبار بن فیض» فرستاد و نظر آنها را نیز جویا شد. آنها نیز همان پاسخ شرحبیل را تکرار کردند. نگرانی اسقف بیشتر شد و دستور داد ناقوس ها را به صدا در آوردند. پس از این که همه مردم نجران گرد آمدند، اسقف نامه پیامبر را برای مردم خواند و از آنان نظرخواهی کرد. نتیجه این شد که گروهی از صاحب نظران را برای بررسی اوضاع و احوال پیامبر گرامی(ص) به مدینه بفرستند. بنابراین ۷۰ نفر از نخبگان و دانایان انتخاب شدند که در رأس آنان ۳ تن از رهبران مذهبی قرار داشتند: «ابو حارثه بن علقمه»، اسقف اعظم نجران، که سمت نمایندگی رسمی کلیساهای روم را در حجاز به عهده داشت؛ «عبدالمسیح» که لقبش «عاقب» بود و به عقل و درایت شهرت داشت؛ «أیهم» که به او «سید» می‌گفتند.

هیأت نمایندگی مسیحیان در مدینه

هیأت نمایندگی مسیحیان وارد مدینه شدند. قبل از آن که نزد پیامبر اکرم(ص) بروند، لباس‌های فاخر ابریشمی پوشیدند و انگشتر طلا به دست کردند و بر پیامبر اکرم(ص)- که در مسجد بود- وارد شدند و به پیامبر(ص) سلام کردند. حضرت پاسخ آنها را ندادند و حاضر به سخن گفتن با آنها نشد.

> مسیحیان نجران با دیدن چهره مصمم و مطمئن پیامبر اسلام(ص) و همراهانش از یکسو، و شنیدن سخنان یأس‌آور اسقف نجران از سوی دیگر، تصمیم گرفتند در برابر خواسته‌های پیامبر(ص) تسلیم شوند.

مسیحیان غمگین و متحیر به فکر چاره بودند که ناگاه چشمشان به «عثمان بن عفّان» و «عبدالرحمن بن عوف» افتاد. چون از دوران جاهلیت با آنها آشنا بودند، نزد آنان رفتند و موضوع را با آن دو در میان گذاشتند. آن دو اظهار داشتند که حل این مشکل به دست علی بن ابی‌طالب(ع) است، بنابراین از آن حضرت که در آن جا حاضر بود، چاره خواستند. حضرت فرمود: لباس‌های ابریشمی و انگشترهای طلا را از خود دور کنید و با همان لباس سفر به خدمت حضرت بروید. مطمئن باشید که حضرت شما را خواهد پذیرفت. آنها طبق راهنمایی حضرت علی(ع) عمل کردند و خدمت رسول اکرم(ص) رفتند. حضرت آنها را پذیرفت و فرمود: قسم به آن کسی که مرا به حق مبعوث کرد، دفعه اول که این جماعت نزد من آمدند، شیطان همراهشان بود.

مذاکره نمایندگان نجران با پیامبر اسلام(ص)

به گزارش مهر، مسیحیان قبل از آنکه وارد مذاکره رسمی با پیامبر اسلام(ص) شوند، اظهار داشتند چون هنگام نماز است، اجازه دهید نمازمان را بخوانیم. حضرت به آنها اجازه داد و آنها به طرف قبله خودشان (مشرق) نماز خواندند. پس از اقامه نماز، مذاکرات آغاز شد و حضرت رسول(ص) برای بار دیگر آنها را به اسلام دعوت کرد؛ ولی اظهار داشتند که ما قبل از تو مسلمان شده‌ایم. حضرت فرمود: دروغ می‌گویید، چون شما صلیب را عبادت می‌کنید و گوشت خوک می‌خورید و عیسی را فرزند خدا می‌دانید و این امور با اسلام و اعتقاد به خداوند یگانه سازگار نیست.

نتیجه جلسه این شد که برای فردای آن روز با پیامبر اسلام(ص) قرار مباهله بگذارند؛ اگر پیامبر اسلام(ص) برای مباهله سربازان و نیروهای نظامی اش را همراه آورد، با او مباهله کنند، و اگر با خاصان و اهل بیتش در محل مباهله حاضر شود، با او مباهله نکنند؛ چراکه معلوم می‌شود پیامبر اسلام(ص) به حقانیت خودش مطمئن است، وگرنه عزیزان خویش را در معرض هلاکت قرار نمی‌دهد. تصمیم هیئت مسیحی به پیامبر اسلام (ص) ابلاغ شد و قرار شد هر دو طرف فردای آن روز (۲۴ ذی‌حجه) برای انجام مباهله در خارج از مدینه حاضر شوند. پس از معلوم شدن زمان مباهله، پیامبر اکرم(ص) افرادی را جهت دعوت کردن مردم برای مشاهده جریان مباهله، به مدینه و اطراف آن فرستاد تا از همه مردم دعوت به عمل آورند. روز موعود جمعیت بسیاری از زن و مرد در محل مباهله حاضر شدند. در این زمان بزرگ مسیحیان (اسقف) به آنها گفت: شما فردا به محمد(ص) نگاه کنید، اگر با فرزندان و خانواده‌اش برای مباهله آمد، از مباهله با او بترسید، و اگر با یارانش آمد، با او مباهله کنید. زیرا چیزی در بساط ندارد. فردا که شد پیامبر(ص) آمد در حالی که دست علی‌بن ابی‌طالب(ع) را گرفته بود و حسن و حسین(ع) در پیش روی آن حضرت راه می‌رفتند و فاطمه(س) پشت سرش بود. نصاری نیز بیرون آمدند در حالی که اسقف آنها پیشاپیششان بود. هنگامی که نگاه کرد، پیامبر(ص) با آن چند نفر آمدند، درباره آنها سؤال کرد به او گفتند: این پسر عمو و داماد او و محبوب‌ترین خلق خدا نزد او است و این دو پسر، فرزندان دختر او از علی(ع) هستند و آن بانوی جوان دخترش فاطمه(س) است که عزیزترین مردم نزد او، و نزدیک‌ترین افراد به قلب او است.

ایهم (سید) به اسقف گفت: برای مباهله قدم پیش گذار. گفت: نه، به خدایی که جان من در قبضه قدرت اوست، من جمعی را می‌بینم که اگر از ایزد تعالی بخواهند کوهی از زمین کنده شود، مستجاب خواهد شد. با او مباهله نکنید که با خاصان و عزیزان خود آمده است، چون وثوق و اطمینان به پروردگار خود دارد؛ اگر با او مباهله کنید، بلا نازل می‌شود و یک مسیحی را بر روی زمین باقی نمی گذارد؛ با او مصالحه کنید.

مسیحیان نجران تسلیم می‌شوند

مسیحیان با دیدن چهره مصمم و مطمئن پیامبر اسلام(ص) و همراهانش از یکسو، و شنیدن سخنان یأس‌آور اسقف نجران از سوی دیگر، تصمیم گرفتند در برابر خواسته‌های پیامبر(ص) تسلیم شوند. بنابراین خدمت پیامبر اکرم(ص) رسیده و گفتند: یا اباالقاسم! ما با تو مباهله نمی‌کنیم، ولی حاضریم مصالحه کنیم و هر مقداری که خواسته باشی به تو جزیه بپردازیم. پیامبر بزرگوار اسلام(ص) پیشنهاد آنها را پذیرفت و از انجام مباهله منصرف شد و قرارداد صلحی بین پیامبر اسلام(ص) و مسیحیان نجران بسته شد.

مفاد قرارداد پیامبر(ص) با مسیحیان

بر اساس قراردادی که به امضای طرفین رسید، قرار شد مسیحیان نجران در مقابل امنیتی که به برکت حکومت اسلامی تأمین می‌شود، سالانه ۲ هزار حُلّه (هر حله برابر با یک قواره پارچه برای یک دست لباس) به عنوان جزیه به حکومت اسلامی بپردازند؛ البته به این شکل که هزار حُلّه را در ابتدای سال و هزار حُلّه را در نیمه آن پرداخت کنند. قیمت هر حُلّه نیز چهل درهم بود. بنا به گفته بعضی از مورخان، علاوه بر۲ هزار حُلّه، پرداخت ۳۰ زره و نیزه و ۳۰ اسب و ۳۰ شتر نیز شرط شد.

پنجشنبه ● ۱۶ مهرماه ۱۳۹۴ پیام تاریخ، تمدن و فرهنگ مادستان ضمیمه شماره ۲۴۶۸ همدان‌پیام ● ۸ صفحه ● رایگان ISNN: 2322 - 4673
پیام آدینه
پیام‌آدینه ۲۹۷ ● سال پنجم ● تحلیلی، اطلاع‌رسانی، آموزشی

درآستانه فصل رویش علم و اندیشه

دانشگاه‌ها؛ بزرگراه توسعه کشور

طرح همدان‌پیام - محمود نظری

برای جامعه‌ای بهتر می‌کوشیم، چون دانشجو هستیم

مهدی ناصرنژاد

همدان به عنوان یکی از شهرهای بزرگ دانشگاهی کشورمان این روزها در تب‌وتاب شروع سال تحصیلی جدید بسر می‌برد و شهر به نوعی شلوغ و پرفت‌وآمدتر از همیشه به نظر می‌آید.
مشکلات و تب ثبت‌نام و انتخاب رشته و از همه مهمتر اجاره و تدارک خانه‌های دانشجویی از سوی خیل دانشجویانی که مشمول خوابگاه‌های دولتی نمی‌باشند، پای بسیاری از والدین دانشجویان دختر و پسر از شهرها و استان‌های دور و نزدیک را نیز به همدان کشانده است و همین امر جنب‌وجوش برای آغاز رقابت‌های علمی در مراکز آموزش عالی در همدان و دیگر شهرهای استان از جمله ملایر را پررنگ‌تر نمایان می‌سازد.

در حال حاضر حدود ۱۰۵ هزار دانشجوی دختر و پسر در مقاطع مختلف و رشته‌های گوناگون آموزش عالی در سطح استان همدان به تحصیل اشتغال دارند که یک‌سوم این تعداد دانشجوی غیربومی محسوب شده و از دیگر نقاط کشور میهمان استان ما هستند.
یکی از وجوه آشکار پیشرفت‌های اجتماعی در کشور عزیزمان همین توسعه مراکز آموزش عالی و تدریس و تحصیل رشته‌های گوناگون علمی در سطوح کاردانی تا دکترا درعلوم مختلف است و در واقع ایران هم‌اینک از لحاظ نیروی انسانی ماهر و متخصص برای حوزه‌های مختلف و متنوع حتی در دورافتاده‌ترین نقاط کشور بی‌نیاز می‌باشد.
میل به تحصیل و نبوغ ذاتی جوان‌های ایرانی برای دستیابی به مدارج عالی علمی به نقطه‌ای از شهرت و ظهور رسیده است که پیشرفته‌ترین کشورهای جهان را به شگفتی واداشته است. چندان دور نیست آن سال‌های سیاهی که ایران حتی برای پزشک زنان و زایمان و دندانپزشک نیازمند کشورهایی چون پاکستان و هندوستان بود.
در عرصه‌ای که جوان‌های ایرانی اتم می‌شکافند و هر روز به ناشناخته‌های جدیدی از دنیای علم دست می‌یابند چه جای کمبود مهندس و متخصص و دکتر و پروفسور. خدا را شکر که ایران اسلامی امروز هرچه دارد متعلق به خودش می‌باشد و ایرانی برای ایرانی می‌اندیشد و می‌سازد. همه جوان‌های ایرانی و تمام دختران و پسران این مرزوبوم که امروز دغدغه کنکور و انتخاب رشته و حتی تدارک خوابگاه و جای اقامت در شهرهای ایران برای کسب علم را دارند باید به مفهوم واقعی اندیشیدن و تلاش برای ساختن موطن خود خوب واقف باشند جوان‌های ما می‌دانند و می‌فهمند با وجود فراهم بودن بسیاری امکانات و زیرساخت‌ها برای تحصیل علم، ولیکن کسب موفقیت آسان نیست. همه به یکسان مهندس و دکتر و پروفسور نمی‌شوند. پشت هر موفقیت و سرافرازی تلاش و میل به درک واقعیت‌های زندگی نهفته است. جامعه فردا برای کسانی است که از لحظه لحظه‌ها و فرصت‌های امروز پله‌ای برای موفقیت و پیشرفت خود می‌سازد. زندگی را خیلی ساده می‌توان گذراند اما می‌شود کاری کرد و به نقطه‌ای از انسانیت و وجود رسید که برای بهتر شدن زندگی دیگران هم مفید واقع شد.

نقش آفرینی آموزش عالی در توسعه استان از شعار تا واقعیت

محمد سهرابی

توسعه همه‌جانبه هر جامعه‌ای بستگی به عوامل گوناگونی دارد که هر یک از آنها از زمره شاخص‌ها و معیارهای پیشرفت واقعی قابل تعریف هستند. در این میان رشد علمی و توسعه آموزش عالی در ابعاد کمی و کیفی از اهمیت بسزایی برخوردار است. موضوعی که در اسناد بالادستی و برنامه‌های مهم توسعه کشور از جمله سند چشم‌انداز ۲۰ ساله توسعه کشور نیز بدان تأکید شده و از دستیابی به جایگاه علمی بالا در منطقه و حتی جهان سخن به میان آمده است.
چشم‌اندازی که در نقشه جامع علمی کشور دیده شده، بدینگونه است که «جمهوری اسلامی ایران با اتکال به قدرت لایزال الهی و با احیای فرهنگ و برپایی تمدن نوین اسلامی برای پیشرفت ملی، گسترش عدالت و الهام‌بخش در جهان، کشوری برخوردار از انسان‌های صالح، فرهیخته و سالم و پرورش یافته در مکتب اسلام و انقلاب خواهد بود».
بر همین اساس حرکت‌ها و اقداماتی در جهت رشد و توسعه آموزش عالی در سال‌های گذشته صورت گرفته تا از این طریق بتوان به پیشرفت جامعه متناسب با اهداف چشم‌انداز و سایر برنامه‌ها و اسناد بالادستی و میانی دست یافت.
در استان همدان نیز که مباحث مختلفی پیرامون فرصت‌ها و چالش‌های مربوط به توسعه آن در محافل مختلف مطرح است، این موضوع از اهمیت خاصی برخوردار است و شاید نخستین پرسش این باشد که ظرفیت آموزش عالی استان چقدر به توسعه آن کمک کرده و مسیر پیشرفت همه‌جانبه را هموار نموده است؟
واقعیات، گویای آن است که مراکز علمی و دانشگاهی استان رشد پرشتابی داشته و امروز شاهد تعدد و فراوانی این مراکز و مؤسسات علمی و آموزشی در سطح استان هستیم.
در کنار این واقعیت اما موضوعی که شاید ذهن خیلی‌ها را به خود مشغول کرده است، توسعه کیفی و میزان اثربخشی دانشگاه‌ها بر روند توسعه استان است.
بسیاری معتقدند رشد آموزش عالی استان به‌گونه‌ای نبوده که توسعه همه‌جانبه استان را به دنبال داشته باشد و اگر هم شاهد افزایش رشته‌هایی در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی استان بوده‌ایم، این افزایش چندان مرتبط با ظرفیت‌های استان نبوده و تأثیر چندانی نیز بر روند توسعه آن نداشته است.
از سوی دیگر عده‌ای نیز بر وجود ظرفیت‌های ارزشمندی تأکید دارند که در صورت بهره‌گیری مناسب از آنها می‌توان شاهد نوعی جهش علمی و به مراتب، سرعت گرفتن روند توسعه استان بود.
بدون شک برای سنجش میزان تأثیرگذاری دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی در توسعه استان باید سراغ شاخص‌ها، معیارها و ضرورت‌هایی رفت که مشخص‌کننده چنین امری هستند:
۱- تولید علم و تکنولوژی: یکی از این شاخص‌ها ارزیابی علمی است که از طریق مراجع علمی مانند آی.اس.آی صورت می‌گیرد که آمار استان در این مرجع از لحاظ علمی تقریباً قابل قبول است، اما اینکه چقدر از این علم منجر به خلق تکنولوژی شده است، هنوز پاسخ قانع کننده‌ای ارائه نشده است. این در حالی است که بحث تولید علم و دانش و فناوری که منجر به ثروت شود، همواره مورد تأکید بوده است.
۲- توسعه علم و فناوری: موضوع دیگر، توسعه علم و فناوری و نوآوری و به کارگیری دستاوردهای آن در استان است که تاکنون آمار مشخص و شفافی از آن ارائه نشده است. این در حالی است که ضرورت‌های چشم‌انداز توسعه استان ایجاب می‌کند که مراکز دانشگاهی و مؤسسات آموزش عالی دارای برنامه‌های،کوتاه‌مدت میان مدت و راهبردی در این زمینه باشند تا اهدافی که برای نظام علم و فناوری کشور و به تبع آن استان ترسیم شده است، محقق گردد.
۳- طرح‌های تحقیقاتی متناسب با نیازهای استان: طرح‌های تحقیقاتی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی زمانی به کمک توسعه استان می‌آیند که با نیازها و اولویت‌های آن تناسب داشته باشند. موضوعی که هنوز مشخص نیست در استان همدان چقدر تحقق یافته و چه تعداد از این طرح‌ها منجر به گره‌گشایی از مشکلات شده و روند توسعه استان را شتاب بخشیده است.
۴- توجه به ظرفیت‌های استان در دانشگاه‌ها: استان همدان از ظرفیت‌های خوبی در زمینه کشاورزی، فرهنگی، گردشگری، صنعت و مانند آنها برخوردار است. اینکه رشته‌های دانشگاهی و مؤسسات آموزش عالی استان چقدر با این ظرفیت‌ها و پتانسیل‌ها مطابقت دارد، سوال مهمی است که باید بدان پاسخ شفافی داده شود تا نقش دانشگاه‌ها در بهره‌گیری مناسب از این ظرفیت‌ها مشخص گردد، البته آمار دانشجویان در حال تحصیل در استان خوب است، اما اینکه این تعداد دانشجو در چه بخش‌ها و رشته‌هایی تحصیل می‌کنند، موضوعی است که نیاز به بررسی دارد تا تناسب آن با ظرفیت‌ها و اولویت‌های استان مشخص شود.
۵- توسعه آموزش عالی برنامه محور: نکته مهم دیگری که باید در سنجش میزان تأثیرگذاری دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی در توسعه استان مورد توجه قرارگیرد، برنامه‌محور بودن توسعه آموزش عالی است که بیشتر جنبه کیفی دارد. این موضوع از آن جهت اهمیت دارد که باعث می‌شود از توان و ظرفیت مراکز علمی بیشترین بهره را در راستای سرعت بخشیدن به پیشرفت استان برد.
۶- ضرورت برخورداری از نگاه علمی در توسعه استان: اگر چنین نگاهی در استان حاکم باشد، آنگاه می‌توان انتظار داشت که تلاش‌ها و حرکت‌های هدفمند و ثمربخشی در مراکز علمی برای رفع موانع توسعه صورت گیرد. به‌گونه‌ای که طرح‌ها و برنامه‌های مهم توسعه به صورت دقیق و متناسب با نیازهای استان تدوین و به اجرا درآید. پرداختن به موارد فوق و دیگر مباحث و موضوعات مرتبط با آموزش عالی باعث می‌شود تا میزان تأثیرگذاری آموزش عالی در توسعه استان مشخص و مسائل و مشکلات موجود بیش از پیش شناسایی و برای رفع آنها تلاش شود.

پژوهشگر و کارشناس اجتماعی می گوید:

ناهماهنگی بین رشته های آموزشی و بازار کار عامل اصلی بیکاری فارغ‌التحصیلان

نهاوند- میترا عباسی- خبرنگار همدان‌پیام: بیش از یک دهه است که دیگر فارغ از تحصیل شدن به طور محض به معنوی وارد بازار کار شدن نیست و یا چندان بازار کار تضمین شده‌ای انتظار فارغ‌التحصیلان مراکز آموزش عالی را نمی‌کشد. تنها افرادی با توانایی خاص و شرایط ویژه هستند که می‌توانند پس از فراغت از تحصیل وارد بازار کار شوند که بنا بر نظر صاحبنظران عدم تناسب بین تعداد فارغ‌التحصیلان مراکز آموزش عالی رو به افزایش با بازار کار است که چنین چالش مهم اجتماعی را به وجود آورده است و اگر برنامه‌ریزی‌های مناسبی توسط کارشناسان و خبرگان این عرصه صورت نگیرد قطعاً پیامدهای منفی متعددی را به وجود خواهد آورد.
به هر حال در چرخه تحصیل آنچه مهم است صرفاً پذیرش دانشجو و افزایش فارغ‌التحصیلان نیست بلکه مهمتر از آن این است که ابتدا بازار کاری فراهم شود و متناسب با همان بازار کار و صنایع، دانشجویان تربیت شوند. چه اینکه هنوز هم در دفترچه‌های انتخاب واحد، رشته‌هایی به چشم می‌خورد که کارایی خود را برای جامعه از دست داده است و یا آنقدر شناخته شده نیستند دانشجو به محصل اتمام تحصیلش در همان رشته مشغول کار و فعالیت شود و نتیجه چین حالتی همان چالشی می‌شود که کارشناسان و صاحبنظران این عرصه از آن سخن می‌گویند.
در زیر گفت‌وگویی ترتیب دادیم با برخی فارغ‌التحصیلان در رشته‌هایی که با بازار کار رشته تحصیلی‌شان اشباع شده و به این ترتیب نتوانسته‌اند وارد بازار کار شوند و یا فارغ‌التحصیلانی که در رشته‌هایی تحصیل کرده‌اند که اصلاً بازار کاری از پیش برای رشته‌شان تعریف نشده است.
افشار فارغ‌التحصیل رشته برق است که هوز پس از پنج سال از اتمام تحصیلش نتوانسته در رشته تحصیلی‌اش مشغول فعالیت شود. او می‌گوید: بهتر است رشته‌های تحصیلی در دانشگاه به صورت کارشناسی شده در دفترچه‌ها ثبت شود و متناسب با نیاز هر استانی رشته‌های تحصیلی تبیین شود که اگر این اتفاق بیفتد حداقل زمان تحصیل در یک رشته این اطمینان خاطر وجود دارد که در همان رشته مشغول کار خواهی شد.
سعید سیف نیز فارغ‌التحصیل رشته مهندسی کشاورزی است که اکنون به عنوان حسابدار در یک فروشگاه مشغول فعالیت است که فعالیتی که هیچ سنخیتی با رشته تحصیلی‌اش ندارد. این فارغ‌التحصیل نیز می‌گوید: به هر حال در مقابل تحصیل کردن نسل جوان تأمین بازار کار نیز وظیفه مسئولان است. اما عملاً هر روز آمار بیکاری در جامعه رو به افزایش است و هیچ فکری برای اشتغال جوانان نشده است و شاید علت این مسأله را بتوان در پذیرش‌های زیاد دانشگاه‌ها جست‌وجو کرد.
سیف ادامه می‌دهد: زمانی که چند برابر میزان نیاز و تقاضای بازار کار، دانشجو پذیرش می‌شود قطعاً زمان فارغ‌التحصیلی برای همان تعداد دانشجو زمینه کار و فعالیت مهیا نشده است و نتیجه آن نیز افزایش آمار بیکاری است.
زهرا بحیرایی نیز که در رشته ریاضی محض مدرک کارشناسی‌اش را اخذ کرده، ادامه می‌دهد: برنامه‌ریزی جامعی در جامعه ما برای کارآفرینی و اشتغال و در مقابل گنجاندن رشته‌های مفید در دفترچه‌های دانشگاهی وجود ندارد. از این رو دانشجو پس از چهار سال تحصیل در رشته مورد نظرش تازه پس از فراغت از تحصیل متوجه می‌شود در جامعه و بازار کار هیچ نیاز به رشته تحصیلی‌اش احساس نمی‌شود.
در ادامه یک پژوهشگر، کارشناس اجتماعی و مدرس دانشگاه در بررسی علل و عوامل افزایش فارغ‌التحصیلان بیکار در جامعه اظهار داشت: در بررسی علل افزایش بیکاری در جامعه عوامل متعددی مؤثر هستند که از آن جمله می‌توان به عدم تناسب بین محتوای رشته‌ای آموزشی در دانشگاه‌ها و نیازهای صنایع و بازار کار و همچنین ضعف فرهنگ و روحیه کارآفرینی و اشتغالزایی اشاره کرد.
مهرداد هوشمند ادامه داد: اگر در بین جوانان فارغ‌التحصیل روحیه اشتغالزایی و کارآفرینی وجود داشته باشد و جوانان صرفاً خود را وابسته به اشتغال‌های دولتی ندانند از طرفی نیز رشته تحصیلی که در آن مهارتی کسب می‌کنند، مهارت و تخصص باشد که جامعه و خصوصاً بازار کار به آن نیازمند است تا حدودی معضل بیکاری در جامعه مرتفع خواهد شد.
وی ادامه داد: متأسفانه در جامعه ما بحث مشاوره توسط افراد خبره و کارشناس برای هدایت دانشجویان به رشته‌ها و مشاغل کاربردی کمرنگ است و اگر تدابیری به صورت کارشناسانه اتخاذ شود که عده‌ای متخصص با علم با نیازهای بازار کار و جامعه، دانشجویان را در رشته‌هایی که صنایع و بازار کار به آنها نیازمند است، هدایت کنند. به هر حال دانشجو پس از فراغت از تحصیل اطمینان خاطر دارد که بازار کار به وی نیازمند است در چنین شرایطی قطعاً جوان انگیزه و رغبت بیشتری برای تحصیل و کسب مهارت پیدا می‌کند و جامعه از مدرک‌گرایی صرف برای دانشجویان که امروزه با آن مواجه هستیم و دیده می‌شود بسیاری از جوانان صرفاً به دنبال کسب مدرک هستند، نجات می‌یابد.
وی به ضعف ارتباط صنعت و دانشگاه نیز اشاره کرد و گفت: بسیاری از افراد در صنایع مختلف

در بررسی علل افزایش بیکاری در جامعه عوامل متعددی مؤثر هستند که از آن جمله می‌توان به عدم تناسب بین محتوای رشته‌ای آموزشی در دانشگاه‌ها و نیازهای صنایع و بازار کار و همچنین ضعف فرهنگ و روحیه کارآفرینی و اشتغالزایی اشاره کرد

به صورت تجربی مشغول فعالیت هستند و تحصیلات دانشگاهی ندارند. این بدان معنی است که در صنایع چندان نیاز به مهارت‌های دانشگاهی احساس نمی‌شود. از این روست که دانشجویان به سمت رشته‌هایی گرایش پیدا می‌کنند که بی‌تأثیر هستند و نتیجه آن نیز ناکارآمدی و یا بیکاری است.
این مدرس دانشگاه به بحث عدم حمایت مادی مؤسسات مالی و اقتصادی از فارغ‌التحصیلان نیز به عنوان یکی از علل و عوامل افزایش بیکاری در جامعه اشاره می‌کند و تصریح می‌کند: اگر پس از اتمام تحصیل دانشجویان نهادها و مؤسسات مالی به نوعی از فارغ‌التحصیلان حمایت مالی کنند و در واقع روی استعدادهای جوان سرمایه‌گذاری شود نیز می‌توان تا حدود زیادی شاهد کاهش آمار بیکاری فارغ‌التحصیلان بود.
وی در این بحث نبود ارتباط مستمر بین مراکز علمی و دانشگاهی با صاحبان صنایع و شهرک‌های صنعتی را نیز از دیگر علل و عوامل افزایش فارغ‌التحصیلان دانشگاهی بیکار عنوان کرد.
این مدرس دانشگاه در بیان راهکار برای حل معضل بیکاری فارغ‌التحصیلان نیز گفت: در سند چشم‌انداز ۲۰ ساله جمهوری اسلامی در افق ۱۴۰۴، دستیابی به اشتغال کامل به وضوح مطرح شده است لذا مسأله اشتغال خصوصاً اشتغال فارغ‌التحصیلان مراکز آموزش عالی باید به صورت ویژه جزو اولویت‌ها و برنامه‌ریزان دانشگاهی قرار گیرد.
هوشمند معتقد است ایجاد رشته‌های جدید در مراکز آموزش عالی، متناسب با نیازهای واقعی و شرایط جامعه می‌تواند بسترساز اشتغال فارغ‌التحصیلان در سال‌های آینده باشد.
این کارشناس اجتماعی و پژوهشگر ادامه می‌دهد: ایجاد یک بانک و سامانه جامع اطلاعاتی از فارغ‌التحصیلان دانشگاهی در استان لازم و ضروری است که اگر این اتفاق میسر شود کارآفرینان در هر منطقه و استانی با دسترسی به اطلاعات دقیق در خصوص رشته‌های تحصیلی فارغ‌التحصیلان، مهارت‌ها و تخصص‌های این قشراشتغالزایی خواهندداشت.
وی به تقویت ارتباط صنعت و دانشگاه با هدف ایجاد اشتغال و کارآفرینی اشاره کرد و گفت: ارتباط مستمر صاحبان صنایع با نقش مهم و تأثیرگذاری در خلق فرصت‌های شغلی خواهند داشت. این پژوهشگر با بی‌تأثیر خواندن برخی رشته‌های تحصیلی با شرایط فعلی جامعه نیز گفت: باید بین محتوای دروس دانشگاهی با شرایط واقعی جامعه، بازار کار و صنایع سنخیت و هماهنگی وجود داشته باشد و در کنار ایجاد این سنخیت، دانشجویان با روش‌ها و مهارت‌های شغلی و نحوه ایجاد فرصت‌های شغلی نیز آشنا شوند.

افزایش ثروت با توسعه شرکت‌های دانش‌بنیان

افزایش ثروت با توسعه شرکت‌های دانش‌بنیان محقق می‌شود؛ به طوری که در سیاست‌های ابلاغی اقتصاد مقاومتی از سوی مقام معظم رهبری و همچنین در سفر اخیر رئیس‌جمهوری به استان همدان بر حمایت و توسعه شرکت‌های دانش‌بنیان تأکید جدی شده است.

این مهم را می‌توان سبب دلگرمی و پشتوانه مهمی برای حمایت از پارک‌های علم و فناوری ارزیابی کرد تا وضعیت علوم دانش‌بنیان استان همدان را تکان داد.

اما به بهانه آغاز سال تحصیلی دانشگاهی در این بین وضعیت علوم دانش‌بنیان در استان همدان مطرح است که به نظر می‌رسد بیش از آن به ارتباط دانشگاه و صنعت برمی‌گردد. بحثی که باید بیش از اینها به آن پرداخت و تاکنون که تا حدودی در حد حرف در معرض نمایش و یا در لفظ کلام‌ها جای گرفته است.

البتّه در این میان به عملکرد پارک فناوری نمره قابل قبول داده می‌شود؛ اما راه بسیار طولانی است که تا ۱۰ سال آینده مشخص می‌شود در چه جایگاهی هستیم، ولی با توجه به سابقه کم پارک علم و فناوری استان همدان، گویا موفق بوده است.

به گفته صاحبنظران، سیاست‌های ابلاغی در حوزه فناوری در شهریورماه ۹۳ توسط مقام معظم رهبری بستری مناسب برای فراهم شدن شرایط بود و همچنین گشایشی هم در مناسبات بین‌المللی در حال شکل‌گیری است که حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان را ۲۰ برابر شده است.

در این بین مسئولان امر از افراد صاحب‌فکر می‌خواهند که تعلل نکنند، زیرا آمادگی کامل برای پذیرش و حمایت ده‌ها شرکت دانش‌بنیان وجود دارد.

با توجه به جایگاه پارک فناوری در استان به طور کلی ۶۵ واحد فناور و شرکت دانش‌بنیان فعال در استان داریم که از این مجموعه، ۲۱ مورد شرکت‌های فناور و ۴۴ مورد هم به عنوان واحدهای فناور در مراکز رشد استان مستقر هستند.

پارک‌های علم و فناوری، مؤسساتی هستند که زیرمجموعه وزارت علوم، تحقیقات و فناوری فعالیت می‌کنند و در ایران هم سابقه ۱۰ تا ۱۵ ساله دارند. در استان همدان هم این مهم حدود هفت یا هشت سال پیش برنامه‌ریزی شده و شکل‌گیری پارک‌ها بر اساس چهار راهبرد مبتنی بر اسناد بالادستی کشور است.

لایحه حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان در دی‌ماه سال ۸۷ با تقاضای یک فوریت بررسی به مجلس ارسال شد. فوریت این لایحه مورد توجه نمایندگان مجلس قرار نگرفت و به‌رغم دفاع حداد عادل در موافقت با این فوریت، در صحن علنی مجلس رأی نیاورد و این لایحه به صورت عادی وارد مرحله بررسی در کمیسیون آموزش و تحقیقات شد.

در نهایت این لایحه در آبان‌ماه سال ۸۹ به تصویب نهایی رسید. به طور کلی زمان تقدیم لایحه تا تصویب آن در مجلس شورای اسلامی حدود ۲۲ ماه به طول انجامید.

این مصوبه مجلس، به سرعت مورد تأیید شورای نگهبان قرار گرفت و قانون حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوری‌ها و اختراعات، آذرماه سال ۸۹ از سوی رئیس‌جمهور به معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری برای اجرا ابلاغ شد.

این قانون دارای دو موضوع تشکیل صندوق نوآوری و شکوفایی و آیین‌نامه اجرایی قانون برای اجرایی شدن معافیت‌ها و سایر حمایت‌هاست.

پارک فناوری به عنوان یکی از مجموعه‌های حمایتی، یک رسالت دارد و اینکه باید ایده‌هایی که در جامعه مطرح می‌شود، حمایت کند تا به محصول برسد.

بخشی از این حمایت‌ها به صورت تسهیلات با سود پایین است؛ اما بلاعوض نیستند، زیرا به اعتقاد برخی، حمایت به این شکل، رخوت ایجاد می‌کند؛ به نحوی که باید صاحبان ایده دستشان را روی زانو خود بگذارند.

در منابع خارج از پارک هم دو صندوق نوآوری و شکوفایی و صندوق پژوهش و فناوری هم تعریف شده است. ارزیاب و کارگزاران صندوق نوآوری و شکوفایی با توجه به نوع طرح حداکثر تا ۳۰۰ میلیون تومان تسهیلات پرداخت می‌کنند که پارک محور اجرایی آن است. البته به یک واحد

با توجه به جایگاه پارک فناوری در استان به طور کلی ۶۵ واحد فناور و شرکت دانش‌بنیان فعال در استان داریم که از این مجموعه، ۲۱ مورد شرکت‌های فناور و ۴۴ مورد هم به عنوان واحدهای فناور در مراکز رشد استان مستقر هستند

فناوری دانش‌بنیان تسهیلات داده می‌شود.

ضرورت اِعمال مشوق‌های مالیاتی برای توسعه شرکت‌های دانش‌بنیان و صادراتی هم یک اصل است؛ آبان‌ماه سال ۸۹ لایحه معافیت‌های مالیاتی در مجلس تصویب شد که اگر طرح‌های شرکت، دانش‌بنیان باشند تا ۱۵ سال معافیت مالیاتی خواهد داشت و در این بین، سالیانه پارک باید رقم فروش از آن کالا را مشخص کند.

معافیت گمرکی هم شامل مواد اولیه و یا حداکثر واردات یک نمونه یا قطعاتی برای ساخت آن کالا می‌شود.

در مجموع از شرکت‌های دانش‌بنیان حمایت می‌کنیم تا کالاهایشان را در بازار عرضه کنند، البته اعتباری هم برای حمایت و حضور در نمایشگاه‌های داخلی و خارجی در نظر گرفته‌ایم. البته تماماً این موضوع، کف وظایف پارک است که اگر طرحی باشد، استقبال می‌شود؛ اما برنامه‌های جذب هم دارند. با ارتباط با بنیاد نخبگان، دانشگاه‌ها و صنعت دائماً به دنبال جذب و ارزیابی ایده‌ها هستند.

پارک در سال آینده با همکاری بنیاد نخبگان و دستگاه‌ها ذی‌ربط در نظر دارد ایده‌های دانشجو را در اواخر هفته غربالگری کرده و در دوران دانشجویی، از ایده‌ها حمایت کند.

توسعه شرکت‌های دانش‌بنیان از جمله اهداف پارک است که باید بر اساس پتانسیل‌های بومی و منطقه‌ای در اولویت قرار بگیرد. همچنین نظرها بر این است که باید مبانی علوم شرکت‌ها بر اساس پتانسیل‌های بومی در منطقه چون کشاورزی، صنعت، سفال و سرامیک، معادن و فناوری اطلاعات و ارتباطات شکل داده شود.

البته بر ارتقای کیفیت کالاهای شرکت‌ها آن هم بر اساس دانش فنی تأکید بسیاری است؛ به طوری که قابلیت صادرات را داشته باشند.

البته ناگفته نماند بسیاری از محققان، دارای ایده علمی هستند؛ اما شرایط برای عملیاتی کردن آن نیست که به طور قطع، ایده‌ها باید تجاری‌سازی شوند.

اما ایده‌آل پارک فناوری خروج موفق شرکت‌هاست و اینکه مستقل عمل کنند. روند همین است که تا ۵ سال آنها را حفظ می‌کنند و پس از آن، خروج موفق یا ناموفق مطرح می‌شود، زیرا امکانات زیرساختی پارک محدود است و باید به تولید انبوه برسند.

تحصیلات تکمیلی در ایستگاه سرگردانی

سعید زارع صفا

همه چیز به انفجار جمعیتی در اواخر دهه ۶۰ برمی‌گردد. جایی که رشد جمعیت به شکلی بی‌حد و حصر افزایش پیدا کرد غافل از آنکه عواقب ناشی از آن دهه‌های بعد دامنگیر جامعه خواهد شد. متولدان دهه ۶۰، به امید دانش‌اندوزی و یافتن رفاه پای به مدرسه گذاشتند اما امکانات آموزشی توانایی پاسخگویی به این موج جمعیتی را نداشت. موج یاد شده هرچه پیش می‌آمد قامتش نسبت به امکانات و زیربناها ارتفاع می‌گرفت تا آنکه به نقطه تلاطم رسید.

نقطه‌ای که درست در آغاز راه دانشگاه و دروازه رؤیاهای والدین و دانش‌آموزان قرار گرفته بودو ورود به دانشگاه نقطه‌ای بود که تمام زحمات ۱۲ ساله تحصیلات یک دنش‌آموز و هزینه‌های والدین را نتیجه می‌داد.

گرفتاری متولان دهه ۶۰ اما در اینجا اوج گرفت؛ جایی که کنکور با ظرفیت بسیار محدود پذیرش در ابتدا به آوردگاهی حیثیتی و به میدان جنگ برای مرگ و زندگی بدل شده بود. خیل عظیمی در اواخر دهه ۷۰ از این غربال عبور نکردند؛ چراکه ظرفیت بسیار محدود دانشگاه‌ها و ناتوانی بسیاری از خانواده‌ها در تقویت آموزش فرزندان فرصت را برای معدودی فراهم می‌کرد. بازماندگان از کنکور اما در بیرون هم امیدی به کاریابی و تشکیل زندگی نداشتند؛ چراکه مدرک دانشگاهی دیگر به شرط ورود به هر سازمان و کاری تعریف شده بود. چاره‌ای نبود جز ادامه راه؛ راهی که چند سال بعد با تدبیر دم دستی مسئولان به تأسیس نهادهای گوناگون آموزشی دولتی وغیردولتی دانشگاهی انجامید تا از حجم پشت کنکوری‌ها بکاهد اما مشکل فقط در تعداد صندلی‌های دانشگاه نبود. این جماعت با هزار امید شب و روز دود چراغ خوردند و راه دانشگاه را در پیش گرفتند اما در آن بیرون ایستگاهی منتظر مسافران قطار تحصیلات دانشگاهی نبود؛ ایستگاهی که قبل از ورود این حجم از دانشجویان کارشناسی فکری برای چگونگی به کارگیری و استفاده از تخصص و علمشان کند. قطار کارشناسی سرانجام از حرکت ایستاد؛ به ایستگاه سرگردانی رسیده بودند. ایستگاهی که کسی منتظر استفاده از فضل و علمشان نبود. اصلا این امکان ایجاد نشده بود که از این حجم کارشناس در مشاغل بهره گرفته شود. ایستگاه آخر اما عده‌ای سرگردان پیاده شدند و حسرت عمر رفته را خوردند. عمری که اگر درست برنامه‌ریزی می‌شد می‌توانست اکنون حرفه و کسب‌وکاری داشته باشند.

در این ایستگاه اما همچنان باقی مسافران میلی به ادامه راه داشتند تا شاید در توقف بعدی فرجی شود. قطار کارشناسی با حجم زیادی از امیدواران به اخذ مدرک و کاریابی به سمت کارشناسی ارشد حرکت کرد تا مسابقه بی‌رحمانه کنکور در اواخر دهه ۷۰ به سال‌های اخیر در کارشناسی ارشد بدل شود.

با این تفاوت که حالا انگیزه تحصیل در کارشناسی ارشد به بازار مکاره‌ای برای مراکز کمک‌آموزشی بدل شده و کاسبی‌شان را حسابی گرم کرده است.

داستان تحصیلات تکمیلی در دانشگاه‌ها تکرار همان حکایت کارشناسی بوده است. جذب حداکثری و توسعه رشته‌ها و در مقابل هم ناهمخوانی با بازار کار. نکته آنکه اگر تا دیروز در سازمان‌ها و نهادها داشتن مدرک بالاتر در استخدام‌ها ترجیح داده می‌شد، امروز دارندگان لیسانس راحت‌تر از فوق‌لیسانس‌ها وارد این نهاد می‌شوند!!

انفجار جمعیتی دهه ۶۰ همچنان خاکسترش بر سر است و کسی هم نتوانست آن را چاره کند تا روند طبیعی و گذشت زمان آن را پایان بدهد. تحصیلات تکمیلی در اغلب موارد انگیزه و هدفی کاذب و فانتزی شده برای جویندگان کار و تشکیل زندگی و به دست آوردن رفاه بود. غافل از آنکه این قطار از ابتدا تدبیری نداشت که سرانجامی داشته باشد وایستگاه پایانی.

ایستگاه پایانی برای خیلی از متولدان دهه ۶۰ به کابوس بدل شد؛ پسران خواندند و خواندند تا کاری بیابند و دختران خواندند و خواندند تا طبقه فرهنگی‌شان را بالا ببرند و با مورد مناسب ازدواج کنند اما هنوز خبر می‌رسد که ۱۱ میلیون مجرد داریم که در میان آنها جوانان دهه شصتی هم دیده می‌شون که دیگر رنگ عبور از جوانی بر تارکشان ننشسته است.

خدا کند که برای مسافران قطار تحصیلات تکمیلی ایستگاه پایانی سرگردانی نباشد! و سرانجام پس از نزدیک به دو دهه دلبستگی به کتاب و دانشگاه امید خود را پیدا کنند. خدا کند.

عملِ علمی؛ خطابهِ علمی

میوه دانش، به کار بستن آن است. (امام علی ع)

گذشته در جوامع قابل درک است. تغییر نگاه به علم و یا تولید ثروت و اندیشه از دانش؛ فراهم شدن بستری است که کشورها بایستی برای رسیدن به قله توسعه آن را طی کنند

تأکید بر به کارگیری دانش در گفته‌ها و نظریات اندیشمندان بزرگ تاریخ در شرایط زمانی و مکانی خود گویای این مهم است. به عنوان مثال در یونان باستان، میان کارهایی همچون نجاری، کشتی‌سازی، نقاشی، مجسمه‌سازی، معماری و... تفاوت بود. چون میان کارهایی که با نیروی دست انجام می‌گرفت با آنهایی که از نیروی ذهن بهره می‌بردند همواره تمایزاتی قائل می‌شدند.

این تمایز را افلاطون در نظر خود بر این مبنا که؛ بردگان نمی‌توانند دو کار را همزمان انجام دهند، نشان می‌دهد. از نظر او بردگان کار یدی و به دور از خلاقیت و آفرینش انجام می‌دهند و وقتی برای تفکر برای کارهای خلاقانه برایشان باقی نمی‌ماند، کاری که فراغت بال می‌خواهد، کاری ذهنی یا کاری خلاق و آفرینش‌گر.

این تمایز میان دو کار یدی و ذهنی روز به روز پیچیده‌تر و در عین حال وسیع‌تر می‌شد، زیرا کاری که با کمترین هزینه‌ها، فایده بسیار ایجاد می‌کرد.

اما جوامعی نیز بودند و هستند که غافل از این ابزار مهم توسعه هستند. انسانی که به دنبال کشف ابهام‌ها رفته و برای گشودن و یافتن پاسخ‌ها سعی در باز کردن دروازهای جدید دارد. او از این کشف‌ها چه بهره‌ای در نظر دارد؟ آیا جز این است که می‌خواهد پس از یافتن راه، حرکت کند و پس از دریافت، اجرا نماید؟ اگر اینگونه نیست و قصد عمل وجود ندارد، آگاهی از این بیهوده است. کسی که آهنگ حرکت ندارد، چرا بی‌جهت، وقت و فکر خود را صرف یافتن و آموختن نقشه مسیر کند؟ همان بهتر که در بی‌خبری بماند؛ زیرا دانستن، مقدمه انجام دادن است و عمل، نتیجه علم، بنابراین به دست آوردن علم و شناخت نقشه مسیر، آغاز راه است نه پایان راه، زیرا این بینش که دانش را عملی کنیم یقینی می‌خواهد که سیری‌ناپذیری همراه خود دارد به همین خاطر است که این امر در کشورهای توسعه یافته به عینه بهتر قابل مشاهده و درک است.

وعظ، خطابه و سخنرانی که تنها شایسته یک مقدمه‌سرایی است امروز در بسیاری از کشورهای جهان سوم تبدیل به هدف غایی شده است و تنها این تفاوت می‌تواند فاصله زیادی بین کشورهایی که علم را به یقین تبدیل کرده‌اند با آنان که وعظ را هدف قرار داده‌اند؛ ایجاد کند.

این تغییر نگاه به علم سبب سیری‌ناپذیری همین کشورها به تولید ثروت شده است. به‌گونه‌ای که با یقین در علمی به سراغ سایر علوم و عملی کردن آن می‌روند. مانند دیگر سخن امام علی(ع) که فرمودند: بر عالم است آنچه را می‌داند به کار بندد، سپس به دنبال دانشی رود که نمی‌داند.

کشورهای غافل از علم‌محوری باید در فضای فکری و آکادمیک، از طرفی خود را از فضای خطابه دور کنند و سپس از تأکید بیش از حد بر رشته‌های درس‌محور جدا شوند. مثلاً در سال‌های اخیر در کشور ما شاهدیم که کمیت ارائه مقالات علمی بسیار بالا رفته است.

این در حالیست که اکثر پژوهش‌های صورت گرفته یا کپی است یا منطبق با اصول صحیح مقاله‌نویسی نیست چه برسد به اینکه امید به مراحل بعدی یعنی ورود به حوزه عملیاتی را نیز داشته باشیم.

وقتی آگهی روزنامه و دیوارنویسی خیابان‌های منتهی دانشگاه‌ها به پایان نامه‌نویسی و مقاله‌نویسی اختصاص پیدا می‌کند، باید متوجه شویم که در همان راه آغازین دستیابی به علم دچار مشکلیم. خود دانستن این مشکل، علم است که می‌تواند سرآغاز تولید اندیشه در جهت رفع آن باشد.

بنابراین تا وقتی به مسائل موجود بر سر راه کسب علم، عالم نشویم؛ نباید از دانش توقع تولید ثروت و اندیشه داشته باشیم.

نباید رسیدن به قله توسعه را در چارچوب علمی جست‌وجو کنیم، بلکه همچون کشورهای همسایه حوزه خلیج فارس و کشورهای دارای اقتصاد رانتی به دنبال خرید توسعه باشیم.

ظرفیت‌های دانشگاه بوعلی برای بین‌المللی شدن

دانشگاه بوعلی‌سینا از جمله دانشگاه‌ها و مراکز علمی مهم کشور به حساب می‌آید که امروزه به لحاظ جایگاه و اعتبار علمی و پژوهشی در سطح داخلی و خارجی جزو دانشگاه‌های ممتاز بوده و موفقیت‌های بزرگی را به دست آورده است.

یکی از مباحث مطرح در خصوص این دانشگاه بزرگ، بحث بین‌المللی شدن آن است که به رغم انتظارات و توقعات فراوان، هنوز رنگ واقعیت به خود نگرفته است، البته بین‌المللی شدن دانشگاه‌ها تعاریف و شاخص‌های خاص خود را دارد از جمله اختصاص ۱۵ درصد ظرفیت دانشگاه به دانشجویان خارجی، تدوین و چاپ مقاله از طریق همکاری‌های بین‌المللی، تعداد اساتید خارجی مشغول در دانشگاه و مشابه آنها که موجب ثبت جهانی دانشگاه می‌شود.

دانشگاه بوعلی‌سینا که در حال حاضر دارای بیش از ۳۵۰ عضو هیأت علمی تمام وقت، بیش از ۱۲ هزار دانشجو، ۳۷ گروه آموزشی با ۱۱۲ گرایش در مقاطع کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری است، موفقیت‌های بزرگی را تاکنون به دست آورده است.

کسب رتبه یازدهم در بین دانشگاه‌های جامع، قرار گرفتن در زمره برترین دانشگاه‌های جهان اسلام، کسب رتبه نخست انجام پروژه‌های دفاعی کشور، قرار گرفتن در لیست یک درصد دانشگاه‌های مؤثر جهان بر اساس اعلام مؤسسه ISI، معرفی چهار نفر از اعضای هیأت علمی دانشگاه در لیست دانشمندان جهان، افزایش ۳۰ درصدی مقالات چاپ شده توسط دانشگاه در پایگاه‌های نمایه‌سازی بین‌المللی، کسب رتبه نخست کشور در رشد تعداد مقالات در پایگاه ISI و افزایش ۳۵ درصدی ارجاعات به مقالات دانشگاه در این پایگاه تنها بخشی از موفقیت‌های دانشگاه بوعلی‌سیناست.

واقعیت آن است که پیشرفت‌های این دانشگاه در سال‌های اخیر با سرعت زیادی همراه بوده و بر اساس آمارهای رسمی جهانی در بین دانشگاه‌های برتر دنیا قرار دارد.

با تمام این احوال و به‌رغم این همه موفقیت در سطح داخلی و خارجی هنوز خبری از بین‌المللی شدن این دانشگاه معتبر نیست، در حالی که خیلی‌ها معتقدند با توجه به جایگاه و موقعیت بالای آن در دنیا باید عنوان بین‌المللی را به این دانشگاه بدهند.

بدون شک دانشگاه بوعلی اگر هم در حال حاضر تمام و معیارهای لازم را برای بین‌المللی شدن نداشته باشد، قابلیت و ظرفیت دستیابی به شرایط لازم در این زمینه را دارد و می‌توان گفت با توجه به موفقیت‌های بزرگی که این دانشگاه در سال‌های گذشته به دست آورده و همکاری‌های خوب بین‌المللی که داشته است، فاصله چندانی با جهانی شدن ندارد و چنانچه همت بالا و تلاش وافری در این راستا صورت گیرد و زیرساخت‌های لازم آموزشی، علمی، پژوهشی و تحقیقاتی، به خوبی فراهم گردد، می‌توان شاهد تحقق آن بود.

از سوی صندوق رفاه دانشجویان؛

تقویم تسهیلات رفاهی دانشجویان برای نیمسال جدید اعلام شد

صندوق رفاه دانشجویان تقویم تسهیلات رفاهی نیم سال اول تحصیلی ۹۵-۹۴ را به همراه فهرست انواع وام‌های دانشجویی اعلام کرد.

به گزارش مهر، براساس تقویم اعلام شده، ثبت اعتبارات وام تحصیلی و شهریه، در صندوق رفاه دانشجویی از ۳۱ شهریور ۹۴ آغاز شده است و مرحله اول سیستم اتوماسیون فاز۲ برای ثبت تقاضای کلیه تسهیلات صندوق رفاه از ۴ تا ۲۵ مهرماه، در صندوق رفاه دانشجویان فعال می‌شود.

مرحله دوم سیستم اتوماسیون فاز دو برای ثبت تقاضای کلیه تسهیلات صندوق رفاه نیز از سه تا ۱۳ آبان ۹۴ فعال می‌شود.

مهلت دانشگاه‌ها

بر اساس تقویم اعلام شده، دانشگاه‌ها باید اطلاعات دانشجویان واجد شرایط دریافت هریک از وام‌ها در سیستم اتوماسیون را در مرحله اول از چهار الی ۲۵ مهر ۹۴ ثبت کنند.

همچنین ثبت اطلاعات دانشجویان واجد شرایط دریافت هر یک از وام‌ها در سیستم اتوماسیون در مرحله دوم از سه تا ۱۳ آبان ۹۴ صورت می‌گیرد.

ایجاد فهرست وام و تأیید فهرست‌های ایجاد شده توسط معاونت دانشجویی مرکز و ارسال نامه پوششی جهت پرداخت وام حداکثر تا پایان وقت اداری ۱۳ آبان ۹۴ باید صورت گیرد.

***نکات ضروری که دانشگاه‌ها باید به آن توجه کنند:**

نامه‌ای که در آن تعداد بهره‌مندان و سایر اطلاعات لیست به شکل دست‌نویس باشد، فاقد اعتبار حقوقی جهت پرداخت تسهیلات است لذا نامه پوششی صرفا باید با امضای معاون دانشجویی مرکز و دارای اطلاعات تایپ شده غیرمخدوش باشد.

درج شماره حساب فعال دانشگاه و کد شناسه بانک در نامه پوششی وام‌هایی که به حساب دانشگاه پرداخت می‌شود (شهریه، زیارت، تغذیه) الزامی است.

مدارک لازم جهت اسکن و الصاق در پرونده دانشجویان متقاضی هر یک از وام‌ها در بخش راهنمای تسهیلات پایگاه اطلاع‌رسانی صندوق خلاصه شده است لذا جهت تسریع در امر پرداخت باید ثبت تقاضای وام با الصاق مدارک مورد نیاز صورت پذیرید.

مبلغ اعتبارات در صورت عدم هزینه کرد در نیم سال اول به نیم سال دوم منتقل نمی‌شود، اعتبارات به صورت یک مرحله در هر نیم سال تحصیلی توزیع می‌شود و افزایش اعتبار امکان ندارد.

اعتبارات وام شهریه و تحصیلی به صورت تخصیصی در سیستم اتوماسیون قابل مشاهده است. اعتبارات وام مسکن و ودیعه مسکن ضروری، حج و زیارت، عتبات و عالیات به صورت نیمه متمرکز است.

اعتبار سایر وام‌ها اعم از استعداد درخشان، موارد خاص، ویژه دکتری به صورت متمرکز بوده و دانشگاه‌ها باید پس از تهیه لیست اقدام به تایید معاونت کنند.

هچنین صندوق رفاه اعلام کرد ثبت سند تعهد اسکن و الصاق آن در سیستم اتوماسیون فاز دو الزامی است و اگر چه اسکن مذکور به غیر از تصویر سند تعهد باشد کلیه اطلاعات و لیست‌های وام متقاضیان به دانشگاه مربوطه عودت داده می‌شود و از پرداخت وام جلوگیری می‌شود.

خوابگاه‌های دانشجویی با مشکل کمبود اعتبار مواجهند

سمانه جهانگیری عرش

نزدیک شدن به اول مهر و شروع ترم جدید تحصیلی بار دیگر دانشگاهها درگیر تامین امکانات و اسکان دانشجویان ورودی جدید خود شده‌اند. دغدغه‌ای که با افزایش ظرفیت پذیرش آموزش عالی کشور به چالشی اساسی در بحث ارائه خدمات رفاهی تبدیل شده است.

با افزایش ظرفیت پذیرش دانشجویان اکنون دانشگاهها حتی برای اسکان و ارائه خدمات آموزشی و رفاهی مناسب به دانشجویان جدید الورود با مشکل مواجه هستند و توانایی پاسخگویی مناسب را ندارند. به طوریکه برخی از دانشگاهها در پوشش دانشجویان کارشناسی، برخی کارشناسی ارشد و برخی دکتری با مشکل مواجه شده‌اند.

مسلم است که خوابگاه دانشجویی، محیطی است که بخش عمده‌ای از دانشجویان بهترین مقطع زمانی زندگی خود را در آن به سر می‌برند، زندگی خوابگاهی فرصتی است برای رشد اجتماعی و فرهنگی دانشجویان، فرصتی است که نباید به علل کمبود بودجه و عدم اتخاذ سیاستهای مناسب از دست برود و خوابگاههای دانشجویی صرفا به هتلهای بی‌ستاره و محلی برای خوابیدن بدل شوند. بازدیدهای خوابگاهی و گلایه‌هایی که دانشجویان از این مبحث دارند نشان می دهد که متاسفانه شرایط اسکان در برخی خوابگاهها به علت فرسودگی و قدمت بالا مناسب نیست و در این خوابگاهها تنها به حفظ شرایط موجود بسنده شده است.

هرچند بسیاری از دانشجویان غیربومی به دلیل دوری از شهر و خانواده خود، ناشنایی با محیط جدید و هزینه بالای اجاره خانه، حتی به اسکان در این خوابگاههای فرسوده و بی کیفیت راضی هستند،

گلایه از کمبود امکانات اولیه در خوابگاه‌های دولتی زمینه‌ای را فراهم کرد که از همان ابتدای سال حل این مشکل همیشگی را به مسئولان مربوطه یادآور شویم.

یک دانشجوی کشاورزی ترم سوم می‌گوید: در خوابگاهی که ما در آن اسکان داریم قطعی مکرر آب ما را کلافه کرده است.

معصومی در ادامه از نبود امکاناتی چون اینترنت پرسرعت و سالن مطالعه در خوابگاه سخن می‌گوید و می‌افزاید: سال گذشته که در همین خوابگاه اسکان داشتم در فصل سرد سال ما با کمبود سیستم گرمایشی زمستان خود را سر کردیم.

متاسفانه شرایط اسکان در برخی خوابگاهها به علت فرسودگی و قدمت بالا مناسب نیست و در این خوابگاهها تنها به حفظ شرایط موجود بسنده شده است

زارعی دیگر دانشجویی است که وی نیز می‌گوید: نمی‌دانم چرا در کشور ما دانشجویان از جایگاه مناسبی برخوردار نیستند چرا به کسانی که در عرصه‌های علمی تلاش می‌کنند توجه نمی‌شود.

وی نبود خوابگاه مناسب برای استراحت، مطالعه، نظافت و... را باعث دلسردی دانشجویان از ادامه درس و تحصیل در مقاطع بالاتر می‌داند.

زارعی می‌گوید: اگر مسئولان نمی‌توانند درست مدیریت کنند چرا باید در دانشگاه‌ها را به روی مردم چنان بگشایند که دست آخر نتوانند امکانات لازم را برای پذیرش آنها مهیا سازند.

محمدی دانشجویی است که می‌گوید: با هزار التماس توانستیم در خوابگاه دولتی ثبت‌نام نمایم اما آنقدر این خوابگاهها شلوغ و بدون امکانات هستند که درس خواندن در آنها مهال است.

رفیع هم دانشجویی است که ترم پایانی خود را در دانشگاه بوعلی همدان می‌گذراند وی می‌گوید: به دلیل آنکه دانشگاه امکان پذیرش ما را در خوابگاه دولتی نداشت مجبور شدم با هزار سختی و با پرداخت هزینه در خوابگاه خصوصی اسکان پیدا کنم که البته آن هم به دلیل نظارت کم مشکلات خاص خود را دارد. ولی دریافت حق اجاره بالا امکانات پایین، شلوغی اتاق‌ها و... را از جمله مشکلات خوابگاه‌های خصوصی برشمرد.

در کنار خوابگاه‌های دولتی دانشجویان مستقر در خوابگاه‌های خصوصی هر چند تا حدودی امکانات لازم را دار می‌باشند اما پرداخت هزینه‌های هنگفت خانواده‌های آنان را دچار مشکل کرده است دانشجویی که در خوابگاه دانشگاه صنعتی همدان اسکان دارد می‌گوید: در خوابگاه ما ۵۴ دانشجو در سه طبقه اسکان داده شده اند که هر اتاق حدود ۲۴ متری بین ۶ تا ۸ تخت دارد.

وی گفت: هر دانشجو ضمن پرداخت ۴۰۰ هزار تومان به عنوان پیش پرداخت بین ۱۰۰ تا ۱۳۵ هزار تومان ماهانه اجاره می‌پردازد که این رقم برای خانواده‌هایمان سنگین است.

این دانشجوی دختر دانشگاه صنعتی می گوید: لازم بود در کنار هر دانشگاهی که ساخته می‌شود یک مجموعه خوابگاهی هم ساخته می‌شد تا دانشجویان سرگردن یافتن خوابگاه نباشند.

وی بیان کرد: هر چند با توجه به هزینه‌های که پرداخت می‌کنیم خوابگاه‌های خصوصی تجهیز می‌وشند ولی با این حال مناسب برای زندگی مجردی ۴ ساله برای درس و تحصیل نیستند.

مدیر امور دانشجویی دانشگاه بوعلی همدان در پاسخ به این انتقادات ضمن قبول برخی کمبودها و مشکلات خوابگاهها گفت: در حال حاضر دانشگاه برای تأمین امکانات و تجهیز خوابگاهها بودجه لازم را ندارد.

سلیمانی با بیان اینکه مرداد و شهریور ماه به صورت محدود برخی از خوابگاه‌ها را تعمیر کردیم افزود: هنوز در خصوص همین اقدامات ناچیز بدهکار هستیم و با این بضاعت اندک از دانشجویان می‌خواهیم کمی صبر و تحمل داشته باشند.

وی با اشاره به مشکلات دولت در تأمین بودجه‌های مورد نیاز دانشگاه‌ها گفت: بخشی از این مشکلات را می‌توانیم حل کنیم اما مباحثی چون قطعی آب و برق دست ما نیست و با توجه به مشکلات بحران آب نیاز است در این خصوص دانشجویان کمک حال ما باشند.

سلیمانی با بیان اینکه در خوابگاه‌ها حدود ۵۰ هزار لیتر آب در عرض ۲ الی ۳ ساعت مصرف می‌شود افزود: باید دانشجویان اصلاح الگوی مصرف را در برنامه خود قرار دهند.

وی با تاکید بر اینکه تمام تلاش خود را کردیم که دانشجویان دختر بدون خوابگاه نمانند افزود: اگر با شلوغی برخی خوابگاه‌ها مواجه هستیم علت این است که پذیرش امسال بالا بوده و هدف ما اسکان همه دختران است. مدیر امور دانشجویی دانشگاه بوعلی همدان بیان کرد: ما موظف هستیم که حداقل‌ها را تأمین کنیم و نگذاریم که دانشجویان با مشکل مواجه شوند اما آنان هم با کمی صبر و حوصله داشته باشند تا به مرور مشکلات حل شود.

وی با بیان اینکه دانشگاه بوعلی دارای سه مجموعه خوابگاهی دخترانه مستقر در دانشگاه و ۲ خوابگاه دولتی در بیرون از سایت است افزود: تعدادی خوابگاه هم به صورت خصوصی اداره می‌شوند که دارای مجوز بوده یا در شرف اخذ مجوز هستند که هدف ما اسکان دانشجویان در خوابگاه‌های دولتی است تا تحت نظارت ما به درس و تحصیل مشغول شوند.

وی گفت: طبق شرایط باید دانشجویان دختر ترم نهم و دانشجویان پسر ترم هفتم در خوابگاه‌های خصوصی مستقر شوند اما به لحاظ امنیتی ما تلاش کردمی حتی آنها را نیز در خوابگاه‌های دولتی پذیرش نمائیم.

با این توصیف انتظار می‌رود که مسئولان در پذیرش دانشجویان به فکر تأمین امکانات و به ویژه خوابگاه و محل اسکان آنها نیز باشند. چرا که در جامعه امروزی خطرات بسیاری در کمین نسل جوان و دانشجو بودن و به لحاظ آنکه آنان دور از خانه و کاشانه و اولیاء خود هستند راحت‌تر در معرض آسیب‌های اجتماعی قرار می‌گیرند که این هم خود داستانی مفصل خواهد بود که اتفاقات و حوادث دانشجویی موید این موضوع است.